

Nr 41.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anskaffande av vissa motorbrandsprutor för industriens behov; given Stockholms slott den 27 september 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 september 1940.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

T. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Bergquist anför:

För att stärka kommunernas brandberedskap i händelse av krig har Kungl. Maj:t genom beslut den 5 april 1940 och den 31 maj samma år bemyndigat luftskyddsinspektionen att för en kostnad av sammanlagt högst 3,500,000 kronor inköpa 1,200 motorbrandsprutor, att av inspektionen — delvis mot och delvis utan ersättning — tillhandahållas de kommuner, som inspektionen funne vara därav i behov. För bestridande av statsverkets utgifter för ifrågasvarande ändamål har 1940 års lagtima riksdag under rubriken bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner anvisat dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 ett förslagsanslag av 1,000,000 kronor, dels

ock å riksstaten för budgetåret 1940/41 ett förslagsanslag av likaledes 1,000,000 kronor.

I skrivelse den 22 juli 1940 har *luftskyddsinspektionen* — efter erinran att inspektionens med stöd av berörda beslut verkställda inköp av motorbrandsprutor i det närmaste avslutats och att en fördelning av sprutorna mellan de olika kommunerna fortginge efter inspektionens prövning i varje särskilt fall — anfört bland annat.

I samband med stärkandet av kommunernas brandberedskap hade inspektionen genom omfattande besiktningar även undersökt, huruvida de olika industriföretag, som ur folkförsörjnings- och försvarssynpunkt ansetts vara av särskild betydelse, vore i behov av förstärkt beredskap ur brandsynpunkt. Genom de erfarenheter som vunnits under de senaste årens krig hade framgått, att industrier — däribland även sådana, som vore belägna inom samhällen med ordnat brandvärn — ur luftskyddssynpunkt måste äga tillgång till egna brandsläckningsanordningar av sådan beskaffenhet, att industrierna utan omedelbar hjälp från samhällets eller annan brandkår kunde bekämpa uppkomna eldsvådor. Vid de företagna besiktningarna hade visat sig, att ett mycket stort antal industriföretag ännu saknat sådan utrustning och förslag hade därför vid besiktningarna framställts om anskaffande så snart ske kunde av den materiel, som i varje särskilt fall ansetts erforderlig. I ett flertal fall hade därvid anskaffandet av en eller flera motorsprutor ansetts nödvändigt. För att med största möjliga snabbhet täcka det behov av motorsprutor, som sålunda uppkommit eller genom fortsatta besiktningar kunde påvisas, hade inspektionen funnit erforderligt att genom central upphandling av motorsprutor på motsvarande sätt, som skett för kommunernas räkning, kunna öka tillverkningskapaciteten, detta särskilt med hänsyn därtill, att tillverkningen av motorsprutor inom landet för närvarande till stor del vore disponerad för kommunerna på grund av förenämnda, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden gjorda centrala inköp. Genom preliminära underhandlingar med en del tillverkare av motorsprutor hade inspektionen därför vidtagit förberedande åtgärder för åstadkommande av en viss ökning av produktionen och även undersökt de fördelar, som kunde vinnas genom centralt inköp av visst antal sprutor. Förstahandsbehovet för stärkandet av industriens behov torde för närvarande kunna uppskattas till omkring 300 sprutor och enligt inspektionens åsikt syntes därav åtminstone 250 sprutor böra inköpas genom inspektionen, för att sedermera till inspektionens självkostnadspris kunna tillhandahållas industrierna. Kostnaderna för sistnämnda sprutor kunde sammanlagt beräknas till omkring 650,000 kronor, vilket belopp syntes såsom förskottsmedel böra ställas till inspektionens förfogande.

Häröver hava utlåtanden avgivits av statskontoret den 29 juli 1940 och av statens industrikommission den 30 i samma månad.

Statskontoret, som tillstyrker framställningen, förordar, att till inköp av motorbrandsprutor till industriernas behov å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag av 650,000 kronor ävensom att detta anslag upptages å kapitalbudgeten under rubriken fonden för förlag till statsverket.

Statens industrikommission har i huvudsak anfört följande.

I händelse av krig bleve industriorterna säkerligen framträdande mål för fiendens flyganfall. Behovet av brandsläckningsanordningar inom dessa

orter torde då bliva så stort, att detsamma icke ens efter den förstärkning av utrustningen, som nu genomförts eller planerats för det kommunala brandväsendet, kunde täckas enbart av detta. Det förutsattes också i luftskyddslagen skyldighet för industrierna att i viss omfattning själva anskaffa nödiga brandredskap, till vilka för ett stort antal företags vidkommande torde vara att räkna jämväl motorbrandsprutor. Industrikommissionen kunde icke bestämt angiva i vad mån industriens behov av sådana sprutor ännu ej vore tillgodosett men funne mycket sannolikt, att vad som ytterligare erfordrades icke understeg det antal av 250 stycken, som luftskyddsinspektionen avsett att centralt upphandla för industriens räkning. Då med hänsyn till vad inspektionen därutinnan anfört en sådan upphandling syntes lämplig, ville kommissionen tillstyrka inspektionens framställning.

Industrikommissionen förutsätter, att upphandlingen sker allenast, i den mån anskaffningen av brandslangar till sprutorna blivit säkerställd, och allenast till ett pris, som vid sakkunnig granskning kan godkännas. Kommissionen framhåller tillika, att en lämplig kvantitet motorbränsle måste reserveras för de företag, som skola övertaga sprutorna.

Under nuvarande förhållanden är det uppenbarligen av synnerlig vikt, att brandberedskapen vid industriföretagen uppnår en fullt tillfredsställande effektivitet. Härför erfordras att ett stort antal dylika företag utrustas med motorbrandsprutor. För att underlätta en dylik utrustning synes det mig lämpligt, att — på sätt luftskyddsinspektionen föreslagit — genom inspektionens försorg behövt antal sprutor får inköpas med anlitan av statsmedel för att därefter mot självkostnadspris försäljas till vederbörande industrier. Antalet sprutor, som på detta sätt bör anskaffas, läser böra beräknas till omkring 250 och anskaffningskostnaden torde kunna uppskattas till 650,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Då ifrågavarande utgifter endast skola under en kortare tid förskjutas av statsverket, synes det mig icke påkallat, att för ändamålet anvisas ett särskilt anslag. I stället får jag förorda, att luftskyddsinspektionen bemyndigas att bestrida de förskottsvis uppkommande kostnaderna från det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget till bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner, å vilket anslag i så fall böra såsom uppbördsmedel bokföras de från industrierna inflytande köpeskillingarna för sprutorna. Jag erinrar om att ett liknande förfaringssätt kommit till användning vid anskaffande av luftreningsaggregat för icke statliga skyddsrum. Såsom skedde med spørsmålet om luftreningsaggregaten, bör emellertid frågan om inköpen av motorbrandsprutorna underställas riksdagens prövning.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att från det för budgetåret 1940/41 anvisade förslagsanslaget av 1,000,000 kronor till Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner må användas ett belopp av sammanlagt högst 650,000 kronor för förskottsvis bestridande av kostnaderna för

anskaffande genom luftskyddsinspektionen av motorbrandsprutor, avsedda att av inspektionen mot självkostnadspris tillhandahållas sådana industriföretag, som därav äro i behov.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ossian Larsson.
